

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

w sprawie skazanych **M. C. i K. K.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 17 października 2024 r.,

wniosku obrońcy skazanych

o wznowienie postępowania sądowego zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z dnia 24 stycznia 2002 r., sygn. akt II AKa 294/01,

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 5 lipca 2001 r., sygn. akt II K 141/00,

na podstawie art. 544 § 2 k.p.k.

postanowił:

- 1. pozostawić wniosek bez rozpoznania;**
- 2. stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu;**
- 3. zwolnić skazanych z kosztów sądowych postępowania wznowieniowego, obciążając nimi Skarb Państwa.**

Tomasz Artymiuk Dariusz Kala Paweł Wiliński

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 5 lipca 2001 r., sygn. akt II K 141/00, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia

24 stycznia 2002 r., sygn. akt II AKa 294/01, m.in. K. K. i M. C. zostali skazani na kary łączne dożywotniego pozbawienia wolności za zabójstwo dwóch braci - A. i S. N., tj. za przestępstwa z art. 148 § 2 pkt 1 k.k.

K. K. zmarł w dniu [...] 2023 r. (k. 80 akt SN), natomiast M. C. został w dniu 21 czerwca 2024 r. warunkowo przedterminowo zwolniony z odbywania ww. kary (k. 156 akt SN).

W dniu 11 kwietnia 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanych M. C. i K. K., z wnioskiem o wznowienie postępowania sądowego w ich sprawie na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 542 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 40 § 1 pkt 5 k.p.k., uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 5 lipca 2001 r., sygn. akt II K 141/00 oraz innych orzeczeń zapadłych w przedmiotowym postępowaniu sądowym w całości w stosunku do wszystkich oskarżonych skazanych tym wyrokiem, przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Suwałkach, II Wydziału Karnego lub innemu równorzędnemu Sądowi Okręgowemu spoza apelacji białostockiej oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z wymienionych dokumentów na fakt zajścia bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia, tj. udziału w orzeczeniu osoby podlegającej wyłączeniu na podstawie art. 40 § 1 pkt 5 k.p.k. W uzasadnieniu rzeczzonego wniosku obrońca wskazał na to, że SSO G.Z. w postępowaniu przygotowawczym przedmiotowej sprawy, wówczas jako prokurator, wydała zarządzenie o przekazaniu dowodów rzeczowych oraz podpisała akt oskarżenia skierowany przeciwko oskarżonym, a następnie już jako sędzia orzekała w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania oskarżonych w niniejszej sprawie w składzie z SSO J. S., który z kolei zasiadał w składzie wydającym wyrok skazujący M. C. i K. K.; następnie, SSO G.Z. wydała postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych. W ocenie obrońcy, wskazana sędzia w sposób bezprawny łączyła w przedmiotowej sprawie wykluczające się role procesowe prokuratora i sędziego.

Następnie, wpłynęły kolejne pisma obrońcy skazanych złożone w celu uzupełnienia treści ww. wniosku: w dniach 29 kwietnia 2024 r. („pismo”), 15 maja

2024 r. („uzupełnienie stanowiska prawnego”), 16 maja 2024 r. („pismo”), 13 czerwca 2024 r. („wniosek dowodowy”), a także 19 września 2024 r. („głosy stron”).

W odpowiedzi na wniosek prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o stwierdzenie braku podstaw wznowienia postępowania z urzędu.

Obrońca skazanych złożył odpowiedź na ww. stanowisko Prokuratury Krajowej, nie zgadzając się z argumentacją prokuratora.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie wspomnieć należy, że instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, który daje podstawy do wzruszenia prawomocnego orzeczenia wyłącznie na podstawie przesłanek ściśle określonych w ustawie. Do przesłanek tych należą także oczywiście bezwzględne przyczyny odwoławcze, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., w tym ta, na którą powołał się obrońca (z pkt 1) stanowiąca, że niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k.

Podkreślenia ponadto wymaga, że analiza wystąpienia w postępowaniu, którego wznowienia domaga się wnioskodawca, bezwzględnych przyczyn odwoławczych i podstaw do wznowienia postępowania, była już w tej sprawie podejmowana kilkakrotnie przez Sąd Najwyższy. Postanowieniem z dnia 8 stycznia 2003 r., III KK 261/02, Sąd Najwyższy oddalił kasacje obrońców skazanych. Postanowieniami Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2013 r., sygn. akt III KO 51/13; 10 grudnia 2015 r., sygn. akt III KO 99/15; 21 kwietnia 2022 r., sygn. akt IV KO 10/22, oddalono wnioski obrońców o wznowienie postępowania. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2019 r., sygn. akt III KO

149/18, stwierdzono, że brak jest podstaw do wznowienia z urzędu postępowania sądowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że bezwzględna przyczyna odwoławcza, nawiązująca w swej istocie do naruszenia art. 40 § 1 k.p.k., odnoszona jest przez ustawodawcę nie do jakiegokolwiek udziału czy jakiegokolwiek orzekania przez takiego sędziego w sprawie, a jedynie do wydania - przez sędziego, wobec którego ziściła się którakolwiek z przesłanek wyłączenia z mocy prawa - tego orzeczenia, które jest zaskarżone. Zatem, jeżeli zaskarżone orzeczenie wydał inny sędzia niż ten, który był wyłączony z mocy prawa od udziału w sprawie, wówczas wyrok albo postanowienie nie są dotknięte bezwzględną przyczyną odwoławczą, nawet jeżeli w toku postępowania w sprawie, w ramach postępowania wpadkowego, orzekł *iudex inhabilis* (art. 40 § 1 k.p.k.). Przepisy o bezwzględnych przyczynach odwoławczych mają charakter szczególny, powinny być więc wykładane w sposób ścisły (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2018 r., II KK 363/17).

W niniejszej sprawie udział SSO G.Z., która jako prokurator w postępowaniu przygotowawczym wydała zarządzenie o dowodach rzeczowych, a następnie sporządziła i podpisała akt oskarżenia przeciwko M. C. i K. K. , ograniczał się do orzekania w kwestiach incydentalnych – tj. w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania oskarżonych oraz w przedmiocie dowodów rzeczowych. Przy czym zauważenia wymaga, że postanowienie z dnia 5 czerwca 2001 r. w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania, na które powołuje się wnioskodawca, dotyczy w istocie przedłużenia okresu pobytu oskarżonych P. P. i S. S. w schronisku dla nieletnich – nie rozstrzygnięto w nim o jakimkolwiek środku zapobiegawczym względem M. C. i K. K. (k. 3102). Natomiast rozstrzygnięcie o dowodach rzeczowych zapadło już po wydaniu prawomocnego wyroku (dn. 18 marca 2003 r.). Sędzia G. Z. nie znalazła się zaś w składzie rozpoznającym merytorycznie przedmiotową sprawę, nie sygnowała zatem ani zaskarżonego przedmiotowym wnioskiem o wznowienie postępowania wyroku Sądu II instancji, ani utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji.

Trudno zaś uznać wyłącznie na podstawie supozycji obrońcy, by poprzez orzekanie w przedmiocie tymczasowego aresztowania współoskarżonych, w toku narady czy głosowania, sędzia G.Z. mogła mieć jakikolwiek wpływ na treść wydanego wyroku skazującego M. C. i K. K., w tym poprzez ukształtowanie stanowiska SSO J.S. (np. poprzez przekazanie wiedzy operacyjnej ze śledztwa), który zasiadał w tym samym składzie orzekającym w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania, a następnie w składzie merytorycznie rozpoznającym sprawę, gdzie był *notabene* jednym z pięciu członków sądzących tę sprawę. Tym bardziej pozbawione podstaw jest doszukiwanie się jakiegokolwiek wpływu wskazanej sędzi G.Z. na kształt merytorycznego orzeczenia w sprawie poprzez podjęcie rozstrzygnięcia o dowodach rzeczowych już po wydaniu prawomocnego wyroku.

Uwzględniając powyższe, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, zwalniając skazanych z kosztów postępowania wznowieniowego z uwagi na ich sytuację procesową (K. K. nie żyje, zaś M. C. relatywnie niedawno opuścił zakład karny).

[J.J.]

[ms]

Tomasz Artymiuk Dariusz Kala Paweł Wiliński